

García Berlanga dirigeix l'aparició de Vilallonga en «Patrimoni nacional»

/ Quim Uenas / COVER

Els Maldà, aristocràcia i roc

Història privada d'una família catalana

Cristina Vilallonga amb el seu grup, «Tercera Fase»

Ramon BARNILS

El baró de Maldà és, segons Martí de Riquer, comte de Casa Dávalos, la figura de més relleu literari del segle XVIII, amb el seu dietari *Calaix de sastre*.

I avui, és avantpassat directe d'un tal José Luis de Vilallonga, militant de base del Partido Socialista Obrero Español, marquès de Castellbell i gran d'Espanya. El qual és, d'una banda, fill del legendari vuitè marquès de Castellbell, que diu que va ser ambaixador de Franco a l'Argentina. I, de l'altra, és germà gran de l'actual baró de Maldà, i per tant oncle de Cristina de Vilallonga —la de les fotos—, filla del baró, cantant de roc de la Tercera Fase i periodista. Cristina Vilallonga i Serra és, pel Serra, neboda del rector de la Universitat Autònoma de Barcelona, Antoni Serra Ramoneda, i filla de Rosa Serra: aquesta deliciosa Rosa Serra és la companya del pro-soviètic Antonio Álvarez-Solis, periodista de renom i combatiu militant del Partit dels Comunistes de Catalunya —els afganesos, per entendre'ns.

I amb això ja està tot dit, i ara només en queden els detalls.

Rafael d'Amat i de Cortada, cinquè baró de Maldà (1746-1818), curt de mires i grafòman, va escriure els seixanta volums del *Calaix de sastre*, un diari que agafa de 1769 a 1816. Marfany diu que és més que no un dietari, i que s'ha de relacionar amb la literatura popular, de cordill, i la satírica, i també amb el costumisme i el periodisme (el dia que va sortir el *Diario de Barcelona*, el baró escriu que en endavant ja seran dos a fer diaris, ell i els del *Diari*). Martany afegeix que el *Calaix* és una de les obres més importants de la nostra narrativa entre els segles XV i XIX.

D'aquest monument, només n'hi ha publicats fragments. L'*Encicloplèdia* diu que se'n coneixen diverses còpies, que el donà a conèixer el 1909 Manuel Ros, i que n'hi ha una còpia manuscrita moderna en 52 volums a l'Institut Municipal d'Història de Barcelona.

El *Calaix* que s'ha fet servir com a excusa aquí per a fotografiar Cristina Vilallonga es guarda al palau de la família, a Sant Feliu de Llobregat, que administra el baró de Maldà. Aquest palau és una preciositat, i avui es troba assetjat per l'ambient

del Baix Llobregat, suburbial, industrial, amagat entre pisos de criminal execució. De les dues parts del casal, la construcció i el jardí, la construcció és utilitzada per la Generalitat, previ pagament de cànon al baró, per a activitats escadusseres. El jardí —que és sensacional, i neoclàssic com el casal—, el reclamen uns o altres com a zona de no se sap què: un crim auspicat per persones tan ben intencionades com víctimes de la demagògia ambient, que considera més d'esquerres un gronxador per a la canalla i una pista de petanca per als jubilats, que no un jardí neoclàs-

les trifulques político-cortesanes d'Isabel Farnesio. Passà a Mallorca uns quants anys, i d'allí saltà, el 1755, a cinquanta-cinc anys i solter com ell sol, a Xile, de governador i de president de l'Audiència. Sis anys més, i ja és tinent general de l'exèrcit, virrei del Perú i president de l'Audiència de Lima. Del 1761 al 1776, entre els 61 i els 76 anys, fou un virrei exemplar i dinàmic, i s'ho va passar pipa, i va entrar en la llegenda com un dels barrilaires i baladevidres més conspicus que hem donat al món; com a virrei, assegurà la defensa militar del Pacífic, creà el

cista, per esteta i per la seva condició de geni de la nostra raça.

La Perricholi es deia Villegas, i per això el fill que tingueren es digué Manuel d'Amat i Villegas: que els va sortir, òbviament, separatista i que signà al costat de l'alliberador general San Martín l'acta d'emancipació per la qual els americans engegaven Espanya al botavant. Els del Pisan li haurien de dedicar un escamot.

Roda el món i torna al Born; del Perú estant, el virrei es feia construir dues cases a Barcelona, l'una, l'ara anomenat palau de la Virreïa, de la Rambla, que hi fan expor-

/ Luis Moreno

Els volums manuscrits del «Calaix de sastre» són una font impressionant de notícies

Del «Calaix de sastre» a José Luis de Vilallonga, la història de la família és una novel·la plena de sorpreses, entre la llegenda rànica i la modernitat més perfecta.

sic, romàntic, bell, silencios. Realisme socialista, en deia Stalin. Cristina Vilallonga, que, quan no hi ha la Generalitat, utilitza el palau per a assajar amb el seu grup de roc, pretén instal·lar-se a la casa que era dels cotxers dels seus avantpassats, a un costat del jardí.

Tornem al baró de Maldà del *Calaix*. El seu oncle era el més llegendari Manuel d'Amat i de Junyent, virrei del Perú. Aquest virrei, exemplar considerable, havia estudiat a València i amb els jesuïtes de Cordelles, a la Rambla de Barcelona. Militar, s'instal·là a Madrid i hi participà en

famós cos d'exèrcit amb el nom de Mare de Déu de Montserrat, envià expedicions al millor Pacífic (illes de Pasqua, illa de Tahití, que és digué uns anys illa d'Amat), sanejà l'administració, fomentà l'economia i les escoles, i superà perfectament l'expulsió dels jesuïtes (1767).

Com a barrilaire fou un pinta amb classe: disposà com a amants del bo i millor de l'indret, i sense pausa. Segons l'erudita Eulàlia Duran, el més conegut dels seus romanços fou amb la Perricholi, cèlebre i bellíssima actriu peruana —el virrei no era ra-

El 1776 torna a Barcelona i el 1779

a setanta-nou anys, quin paio, es casa amb Maria Francesa de Fiveller i de Bru, fot-li *gasto*, que naturalment li deien la virreïna.

L'erudita Duran, senyora de Cahner, que no per minuciosa perd les maneres, diu: «La vida privada del virrei i principalment els seus amors amb la Perricholi... inspiraren a Prosper de Merimée *La Carrosse du Saint-Sacrement* —que Francesc Belmont hauria titulat potser *L'hòstia en carro*, això no ho diu la senyora Duran—; i a Offenbach, l'opereta *La Périchole*.» Per la meua banda, modestament, hi afegiré que he sen-

/ Luis Moreno

Periodista i cantant de roc, Cristina visita també la biblioteca familiar

tit a dir a cinèfils que el cineasta Jean Renoir va fer una pel·lícula en colors, *La carrosse d'or* (1952), igualment edificada sobre l'exquisida braqueta del virrei Amat.

I ara m'he perdut, però és igual.

José Luis de Vilallonga, gran d'Espanya, militant de base del PSOE, i descendent directe del baró de Maldà del *Calaix de Sastre*, tenia un pare que també posseïa llegenda. Josep Pla ha explicat que el marquès de Castellbell, que aquest era el títol que gastava més, tenia tres sastres, l'un per a les jaquetes-americanes, l'altre per a les armilles i l'altre per als pantalons. I que, elegant conseqüent, no duia mai res a les butxaques. El marquès de Castellbell —i això és informació exacta, treta de converses de cafè— diu que Franco el va nomenar ambaixador a l'Argentina a principis dels anys 40, al bell principi de la dictadura, i que el marquès, una vegada a l'Argentina, gràcies a la seva exquisida educació, i a la seva elegància innata, es va adonar que allò del franquisme era totalment impresentable, de manera que va baixar del carro victoriós sense ni tan sols una mirada de comiat.

El seu fill, el repetit militant de base, va néixer a Madrid el 1920. Però deixem que ens el presenti l'*Enciclopèdia Catalana*, que en diu, textualment, això: «Vilallonga i Cabeza de Vaca, Josep Lluís de (Madrid, 1920). Escriptor en francès i actor. Novè marquès de Castellbell, gran d'Espanya. Adversari del franquisme —que ell havia defensat en la guerra—, s'instal·là a França el 1950. Amb la novel·la *Les Rambles finissent à la mer* (1953), de tema barceloní, inicià una sèrie d'obres de problemàtica social espanyola (*Les gens de bien*, 1955; *L'heure dangereuse du petit matin*, novel·les; *Visa sans retour*, teatre). Posteriorment, s'ha dedicat amb gran èxit a un tipus de cròniques crítiques del gran món (*Fiesta*, 1971;

Gold Gotha, etcètera). Ha participat en diversos films en papers d'aristòcrata llatí.»

Per a més informació, *Hola*, *Lecturas* i l'oficina d'imatge del seu partit. He llegit *Gold Gotha* i no està gens malament, però m'agradava més Elsa Maxwell, que deïa més coses. També he vist *Escopeta nacional* i d'altres productes cinematogràfics i televisius amb la participació d'aquest galant llatí, com tothom, i també sé, com tothom, què vol el PSOE. Adieu, doncs.

Cristina Vilallonga deu tenir la vintena. Porta unes minifaldes vertiginoses, és militant de la minifalda, en porta en ple hivern, plougi o nevi i que s'ensorri el món, sigui o no sigui moda, un caràcter ben bé com l'avi. Ha fet entrevistes a *Actual* i a *Tiempo*. És treballadora com una formiga, i amb el seu germà havia iniciat un duo musical, Alberto (¿potser?) y Cristina, que apadrinava el militant de base, així, doncs, va tenir una vida fugacíssima. Però el seu fort, la línia mestra de la seva dèria musical, és el roc. Fa anys que es prepara, i ja deu haver actuat. Hi ha un article de Roger Alier a *Serra d'Or* del febrer de 1978 que parla de la vida musical a Barcelona vista a través del *Calaix de sastre* del baró de Maldà, i on ens informa que l'avantpassat de Cristina tocava instruments de tecla, com el clavecí i l'orgue, i de corda, com la viola. Gran aficionat a la música —i a la música—, per exemple, el 1801 va assistir a la representació de l'òpera *L'amore della patria, ossia Cordova liberata dai Mori*, d'Antonio Tozzi, a la casa de la família Oms, tocant a l'església de Sant Joan.

I com aquestes, mil.

CENTRO G. LEOPARDI

- Cursos de llengua italiana a tots els nivells i nou curs especial per a xiquets a partir del 10 d'octubre.
- Activitats culturals i seminaris experimentals.
- Seminari teòric-pràctic: «EL MÓN DE LA MÀSCARA», a càrrec de Colometa.

Informació: d'11 a 13 i de 6 a 9
Misser Mascó, 6 - 2ª. Tel. 362 17 11

CORAL INFANTIL EL RACONET

Inscripció:

Per a xiquets i xiquetes de 4 a 14 anys

Mestre: Josep Lluís Valldecabres

S'inicia el curs el dia 5 d'octubre,
a les 6.30 de la vesprada

S'assaja cada divendres a La Societat Coral
El Micalet. Guillem de Castro, 75. València.

De 6.30 a 8 de la vesprada

Informació: 351 17 27 (ACPV)
369 77 71 (Montserrat Horta)

ACCIO CULTURAL DEL PAIS VALENCIA
SOCIETAT CORAL EL MICALET